

Література:

1. Кікінежді О., Кізь О. Формування гендерної культури молоді: науково-методичні матеріали до тренінгової програми. Навчальний посібник / О. Кікінежді, О. Кізь. – Тернопіль : Богдан, 2006. – 160с.
2. Кравець В.П. Діяльність шкільного психолога з дошлюбної підготовки школярів / В.П. Кравець. – Тернопіль, 1997. – 32с.
3. Панкова Л.М. У порога семейной жизни / Л.М. Панкова. – М. : Знание, 1991. – 175с.
4. Усвідомлене батьківство як умова повноцінного розвитку дитини: Метод. матеріали для тренера / За заг. ред. Г.М. Лактіонової. – К.: Наук.світ, 2003. – 107 с.

Іванова М.Ю.

*здобувач вищої освіти IV курсу 315-с
групи напряму підготовки
«Практична психологія»*

Науковий керівник: Шевченко С.В.,

*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології
Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького
М. Мелітополь, Україна*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ НЕСВІДОМОГО В ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКІВ

Психіка і особистість настільки багатогранні і складні, що на сучасному етапі розвитку психологія ще не досягла повного пізнання таємниць душі особистості. Кожна з існуючих теорій і концепцій розкриває лише якусь одну з граней психіки особистості, виявляє ті чи інші реальні закономірності, але не всю істину про сутність психіки особистості. Тому абсолютизувати якусь одну теорію і відкидати всі інші неприпустимо. Максимальна повнота і всебічність, комплексність

пізнання припускають, що необхідно знати і враховувати всі існуючі концепції та підходи, розглядати психіку особистості з різних сторін, виявляючи і вивчаючи її різні грані. Актуальність вивчення проявів несвідомого підлітків має значення, тому що саме в цьому віці відбуваються кардинальні зміни в організмі, в тому числі це відбувається із психікою. Саме в підлітковому віці відбуваються зміни в психічному плані, що накладає відбиток на склад несвідомого.

Феномен несвідомого є предметом наукових досліджень, зокрема, вітчизняними психологами, як: Д. Н. Узнадзе, А. Н. Леонтьєв, П. В. Симонов, П. Я. Гальперін. В своїх дослідженнях вони розглядали несвідоме, як ключ до секретів роботи психіки особистості, та живих істот в цілому. Також цей феномен досліджували й зарубіжні психоаналітики, такі як, З. Фрейд, К. Г. Юнг, К. Хорні та інші.

Підлітковий вік – це один, з найбільш кризових періодів розвитку особистості дитини. Саме в цьому віці проходить повна перебудова в гормональному плані а також, в плані психіки. У перехідний період відбуваються кардинальні зміни мотивації, починає формуватися світогляд. Формується моральне світогляд особистості підлітка, під впливом якого провідне місце в системі спонукань починають займати моральні мотиви. Встановлення такої ієрархії веде до стабілізації моральних якостей особистості підлітка [3].

Уже в цьому віці виникають і оформляються моральні переконання, які стають специфічними мотивами поведінки і діяльності підлітка. У переконанні знаходить своє вираження широкий життєвий досвід школяра, проаналізований і узагальнений з точки зору моральних норм. У становленні і розвитку особистості підлітка центральним новоутворенням або придбанням є новий рівень самосвідомості, починають з'являтися нові і змінюватися старі уявлення людини про саму себе, а також усвідомлення своїх фізичних, інтелектуальних, характерологічних, соціальних та інших властивостей; самооцінки особистості підлітка; суб'єктивне сприйняття зовнішніх факторів, що впливають на власну особистість. Таке негативне ставлення до власної особистості у підлітків в значній мірі пов'язано з тим, що він дивиться на себе нібито ззовні, інтерпретуючи думки з оцінкою дорослих [2].

Підлітковий вік стає переломним моментом у формуванні змісту несвідомого. В цей період особистість підлітків знаходиться на роздоріжжі, а тому вони сприймають всю інформацію з навколишнього світу дуже емоційно. Перш за все, це пов'язане з гормональною перебудовою, яка характерна для цього віку. Для особистості підлітка всі ситуації дуже гіперболізовані. Несвідоме в свою чергу проявляється дуже яскраво. Воно присутнє у діяльності, реакціях, самореалізації. Значну роль у прояву несвідомого грає те, що для підлітка дуже важливо вжитися у суспільство. Тобто за рахунок самоствердження проходить становлення особистості підлітка [4].

В цей період особистість найбільш схильна до підвищеної сугестивності. Через це можливі маніпуляції та закладання установок у несвідоме, яку у свою чергу може проявити себе не одразу. Прикладом такої сугестивності може бути образи для наслідування, наприклад, кумири підлітків [1, 40-67].

Несвідомий характер в особистості підлітків може мати будь-яке психічне явище: відчуття, сприйняття, пам'ять, мислення. Проте, відповідна інформація може пізніше «спливати» в свідомості і зробити певний вплив на думки або вчинки підлітка. Несвідоме майже завжди містить в собі інформацію, яка суперечить свідомості і розцінюється індивідом як щось абсолютно чуже і незрозуміле особистості. У світі несвідомого діє своя логіка, продиктована емоціями і звана, тому афективної. Підліток, що знаходиться в несвідомому стані, не розмежовує об'єктивне і суб'єктивне в змісті переживань[5].

Динаміка психічних актів і дій в сфері несвідомого позбавлена тимчасових і просторових обмежень, які властиві свідомості. Несвідоме початок представлено практично у всіх психічних процесах, властивостях і станах особистості підлітків. Існують несвідомі відчуття, до яких відносяться відчуття рівноваги, м'язові відчуття. Суди ж відносяться неусвідомлювані зорові і слухові відчуття, які викликають мимовільні рефлексивні реакції в зоровій та слуховій центральних системах. Також тут знаходиться вміння ходити, читати, писати, говорити. Всі ці вчинки виконуються автоматично, без роздумів. Зазначені види автоматизмів спочатку формуються під контролем

свідомості, а потім переходять в несвідому область психіки, даючи тим самим свідомості можливість контролювати складніші операції. Довести факт автоматизмів можна, коли на шляху до реалізації будь-якої мети з'являються несподівані перешкоди. Якщо поставити під контроль свідомості здійснення зміцнених програм, то можна порушити протягом автоматичних дій [3].

Неусвідомлювані образи сприйняття існують і проявляються в феномени, пов'язаних з впізнавання раніше баченого, в почутті знайомості, яке іноді виникає у людини при сприйнятті будь-якого об'єкта, предмета ситуації. Існує несвідома мотивація, що впливає на спрямованість і характер вчинків підлітків. Проявляється це тоді, коли підліток прагне зробити вчинок, не розуміючи причини свого бажання. Це явище було відкрито в результаті досліджень за допомогою гіпнозу[2].

Розгадати справжню причину своєї мотивації особистість підлітка не зуміє. Несвідоме в особистості підлітків – це ті почуття, інтереси і бажання, які підлітки не усвідомлюють у себе, але які йому властиві. Вони проявляються в різноманітних мимовільних реакціях, діях, психічних явищах, які пов'язані зі сприйняттям, пам'яттю і уявою. Всі ці явища отримали назву "помилкові дії". Про прояв несвідомого в особистості підлітків кажуть застереження, описки, помилки при слуханні слів; мимовільне забування імен, обіцянок, подій та іншого, що, так чи інакше, викликає у підлітків неприємні емоції; сновидіння, мрії [3].

Отже, несвідоме може проявлятися на всіх етапах становлення особистості, але особливо чітко воно проявляється саме у підлітковому віці, коли йде повна перебудова особистості як у фізичному плані, так і в психологічному, що дає можливість розкрити несвідоме у повному аспекті.

Література:

1. Болотова А. К. Психологія розвитку та вікова психологія/ А.К. Болотова, О. Н. Молчанова. – К.:ГУ ВШЕ. – 2012. – 520 с.
2. Лисенко Є. М. Вікова психологія/Є. М. Лисенко. – М.:Владос-Експрес. – 2016. – 175 с.

3. Поляков А. М. Психологія розвитку/А. М. Поляков. – СПб.:Тетра Системс. – 2009. – 304 с.
4. Хорні К. Невротична особистість нашого часу/К. Хорні. – СПб.:Академічний проект. –2009. – 208 с.
5. Юнг К. Г. Свідомість та несвідоме/К. Г. Юнг. – СПб.:Академічний проект. – 2009. –190 с.

Куньо Д. В.
*здобувач I рівня вищої освіти
Бердянського державного
педагогічного університету
м. Бердянськ, Україна*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОДРУЖНІХ КОНФЛІКТІВ У МОЛОДИХ СІМ'ЯХ

Сьогодні Україна перебуває у складних соціально-економічних умовах, які постійно змінюються та впливають на становище всіх структурних одиниць суспільства, зокрема сім'ї. Сім'я, як соціальна група, що складається з осіб, пов'язаних шлюбними, кровними чи офіційними зв'язками, постійно відчуває на собі ті зміни, які відбуваються у державі, та відповідно, сама впливає на її розвиток.

Процес формування, становлення та розвитку сучасної української молоді сім'ї проходить у складних і суперечливих умовах, на фоні яких відбувається погіршення фізичного і психічного стану здоров'я людей, зростання міжособистісної ізоляції, агресивності, нездатності розв'язувати проблеми і конфлікти, що виникають на їх життєвому шляху. На сьогодні молоде подружжя зіштовхується з низкою нових проблем, через що втрачає здатність виконувати життєво необхідні функції й може опинитися в кризовому становищі. Зважаючи на це, можна стверджувати, що ситуація внутрішньосімейних стосунків дедалі загострюється, внаслідок чого збільшуються протиріччя та конфлікти у